

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru17_numismatika

Numismatika

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej1_dru17
Označení materiálu	dru17_numismatika
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Ladislava Růžičková
Anotace	Numismatika, základní pojmy, měnový vývoj u nás a ve světě
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Pomocné vědy historické
Téma	Numismatika, teoretická část
Očekávané výstupy	Studenti se seznámí se základními pojmy, porozumí jim, na základě získaných znalostí o vývoji měny ve vybraných historických státech pochopí a dokáží vysvětlit a logicky zdůvodnit význam měny pro společenský a hlavně ekonomický vývoj jednotlivých států a dokáží zdůvodnit vzájemnou propojenost jednotlivých zemí.
Klíčová slova	Numismatika, základní pojmy, speciální mince.
Druh učebního materiálu	Výkladový list, doplněný obrazovým materiálem.
Ročník	třetí
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	14.1.2013 SDEJ
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru17_numismatika

NUMISMATIKA

Nauka o mincích, platidlech, žetonech, známkách, medailích. V našem případě se budeme zabývat pouze dějinami peněz.

Základní pojmy:

1. MINCE – kus kovu určitého tvaru, za jeho stříž a zrno ručí stát nebo vydavatel mince
2. MONOMETALISMUS – základem měny je jeden drahý kov
3. BIMETALISMUS – souběh zlatých a stříbrných mincí
4. PENĚŽNÍ SOUSTAVA – souhrn plnohodnotných a neplnohodnotných mincí, popř. papírových peněz
5. MINCOVNÍ OBRAZ – obrazy na mincích – symbolické, figurální, zvířecí, rostlinné, portréty
6. STŘÍŽ – kus kovu, kulatého tvaru, na líci i na rubu opatřený ražbou, tzv. hrubá váha mince
7. ZRNO – váhové množství drahého kovu, které mince obsahuje

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru17_numismatika

STRUČNÝ NÁSTIN MĚNOVÉHO VÝVOJE V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

1. Výměnný obchod, zboží za zboží (skot, koně, tkaniny, obilí, sůl).
2. Od 7. století př. n. l. ustáleno užívání drahých kovů, zlata, stříbra a elektronu (slitina Au a Ag), první mince se objevily na území Malé Asie v Lýdii, odtud putovaly do Řecka a od 4.století př. n. l. ovládly celé Středomoří.
3. Ve střední Evropě používali mince jako první Keltové, jejich mincím se říká duhovky.
4. Od 3.století př. n. l. ovládly mince i Řím, původně byly z mědi, ale postupem času došlo ke změně a na výrobu mincí se používalo stříbro. Mince se nazývaly denáry. Za Konstantina Velikého proběhla ražba zlatých mincí a byly položeny základy římského mincovnictví. V hospodářské politice pokračoval i císař Dioklecián, ten razil zlaté mince s názvem solid.
5. Za vlády Karlovců vzniká stříbrný denár, postupem času byl změněn na karolínskou libru. Ta byla užívána v Evropě od 9. do 11.století. Výjimku tvořily Velká Británie a Byzanc, kde měly vlastní mincovní systém, tvořený různými měnami. V období vlivu Vikingů vznikla nová mincovní jednotka, marka .
6. Ve 13. až 15.století, pravděpodobně z důvodu ekonomického rozmachu vzniklo několik nových měn matapány v Benátkách, ve Florencii – floreny, v Janově – genofina, v Tyrolsku – pflundry, v Portugalsku – reisy, ve Francii – testony, v Anglii – crowny, ve Španělsku – dublony a ve střední Evropě – tolary.

Obrázek 1 Matapán

Obrázek 2 Florin

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru17_numismatika

Obrázek 3 Britská koruna

7. V 17. až 18. století se přidávají měděné mince a papírové peníze. První papírové peníze byly použity ve Francii v roce 1720 a také v Habsburské monarchii v roce 1762. Nazývaly se bankocetle.
8. V 19.století se přidávají další druhy stříbrných mincí.
9. Ve 20.století vznikají plastové peníze – kreditní karty.

Zajímavosti ze světa

- ČÍNA – od roku 3000 př. n. l. došlo k ražbě mincí, jednalo se o různě tvarované kusy kovu, nejčastěji ve tvaru kruhu, čtverce, motyky, vždy s otvorem pro zavěšení na řemínek.
- ISLÁMSKÝ OKRUH – od 7.století n. l. zavedl šejk Abd al Malik ražbu zlatých dinárů a stříbrných dirhemů
- SEVERNÍ AMERIKA – směs různých měn v důsledku přistěhovalectví, první ražba provedena v 17. století, od roku 1792 základem měny stříbrný dolar (100 centů), zlatý desetidolar (Eagle), běžné užívání papírových peněz

obr. č. 4 A double eagle

- INDIE – už několik století před naším letopočtem užívali obdélníkové stříbrné plíšky, jako platidlo
- POZNÁMKA – bankovky znali v Číně už v roce 806 n. l.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru17_numismatika

Zdroje obrázků

[1] CNG. [cit. 2013-01-02]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Venezia_Matapan_1328_1910332.jpg

[2] [cit. 2013-01-02]. Dostupný pod licencí public domain na WWW:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Gouden_florijn.jpg

[3] DETECTING. [cit. 2013-01-02]. Dostupný pod licencí public domain na WWW:

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:1896-old-head-victoria-crown.jpg>

[4. EUGENE ZELENKO. [cit. 2013-01-02]. Dostupný pod licencí public domain na WWW:

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:USA-1924-Coin-20.jpg>

Prameny a literatura

[1] ČTK. Zlatá mince za 145 milionů bude vystavena v Praze. In: [online]. [cit. 2013-01-02].

Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/zlata-mince-za-145-milionu-bude-vystavena-v-praze_227438.html